

УДК 657.6

Маринченко Володимир Миколайович

студент

Київський національний університет технологій та дизайну

Маринченко Владимир Николаевич

студент

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Marynchenko Vladimir Nikolayevich

Student

Kyiv National University of Technology and Design

**ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТОВАРІВ НА
ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ
ОСОБЕННОСТИ ПРОЦЕССА ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕТА ТОВАРОВ НА
ПРЕДПРИЯТИЯХ УКРАИНЫ
FEATURES OF ORGANIZATION OF PROCESS OF ACCOUNT OF
COMMODITIES ARE INVESTIGATIONAL ON THE ENTERPRISES OF
UKRAINE**

Анотація: Досліджено особливості організації процесу організації обліку товарів на підприємствах України.

Ключові слова: товари, підприємство, роздрібна торгівля, оптова торгівля.

Аннотация: Исследованы особенности организации процесса организации учета товаров на предприятиях Украины.

Ключевые слова: товары, предприятие, розничная торговля, оптовая торговля.

Summary: In the article the features of organization of process of organization of account of commodities are investigational on the enterprises of Ukraine.

Key words: commodities, enterprise, retail, wholesale.

Актуальність теми. Бухгалтерський облік торговельної діяльності завжди мав свої особливості порівняно з обліком інших видів діяльності. Сьогодні зазнали значних змін компоненти бухгалтерського обліку господарських операцій торговельного підприємства. Тому необхідно приділяти увагу до організації бухгалтерського обліку діяльності торговельних підприємств в умовах його реформування з метою забезпечення користувачів повною, достовірною та об'єктивною інформацією про фінансовий стан підприємства та результати його діяльності.

В сучасних умовах розвитку економічного стану країни великої ваги набули підприємства роздрібної торгівлі.

Загальну тенденцію, що спостерігається на ринку роздрібної торгівлі України неможливо охарактеризувати як позитивну. У 2015 році сталося вагоме скорочення продажу у більшості сегментів роздрібної торгівлі, роздрібний товарооборот у грошовому виразі зменшився на 17%. У січні-вересні 2015 року загальний оборот торгівлі склав 1579,4 млрд. гривень: зменшення обороту роздрібної торгівлі (на 22,3%) та обороту оптової торгівлі (на 14,0%) [2].

Актуальність цієї теми полягає в тому, що торговельна діяльність передбачає отримання прибутку, який залежить від асортименту товарів, при продажу яких формується дохід. Лише за допомогою створення та функціонування форм і методів бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю руху товарів може бути досягнуте ефективне управління товарними ресурсами.

Бухгалтерський облік торговельної діяльності завжди мав свої особливості порівняно з обліком інших видів діяльності. Сьогодні всі господарські операції торговельного підприємства – від купівлі товару до визначення фінансового результату – зазнали змін при відображенні в бухгалтерському обліку.

Теоретичні та практичні аспекти організації обліку в торгівлі розглядалися в роботах багатьох вчених, таких, як: Захожай В. Б. [12], Орлова В. К. [13], Савич В. І. [13], Костецька Л. А. [13]

Метою статті є дослідження особливостей процесу організації обліку товарів на підприємствах України. Виходячи з мети дослідження було поставлено **завдання** розгляду особливостей організації обліку товарів на підприємствах України.

Викладення основного матеріалу. Торговельна діяльність в Україні нині є однією з найпоширеніших форм підприємництва. У статутних документах будь-якого підприємства в якості виду підприємницької діяльності найчастіше вказується торгівля.

Відповідно до п. 1 ст. 263 Господарського кодексу [1], господарсько-торговельною є діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання у сфері товарного обігу, спрямована на реалізацію продукції виробничо-технічного призначення і виробів народного споживання, а також допоміжна діяльність, яка забезпечує їх реалізацію шляхом надання відповідних послуг. У п. 3 ст. 263 цього Кодексу наведено форми господарсько-торговельної діяльності, які можуть здійснювати суб'єкти господарювання: матеріально-технічне постачання і збут; енергопостачання; заготівля; оптова торгівля; роздрібна торгівля і громадське харчування; продаж і передача в оренду засобів виробництва; комерційне посередництво у здійсненні торговельної діяльності, інша допоміжна діяльність із забезпечення реалізації товарів (послуг) у сфері обігу [1].

Товар – усе, що може задовольнити потреби і пропонується ринком з метою привернення уваги, придбання, використання або споживання [3]. Товари формують запаси торговельних підприємств. В бухгалтерському обліку товар є матеріальна або нематеріальна власність, яка призначена для реалізації. Взаємозамінні товари - група товарів, які подібні за функціональним призначенням, а також використанням, якісними і технічними характеристиками, ціною та іншими параметрами таким чином,

що покупець замінює або може замінити їх у процесі споживання (у тому числі й виробничого).

Організацію обліку товарів в бухгалтерії підприємства можна відобразити наступним чином (рис. 1).

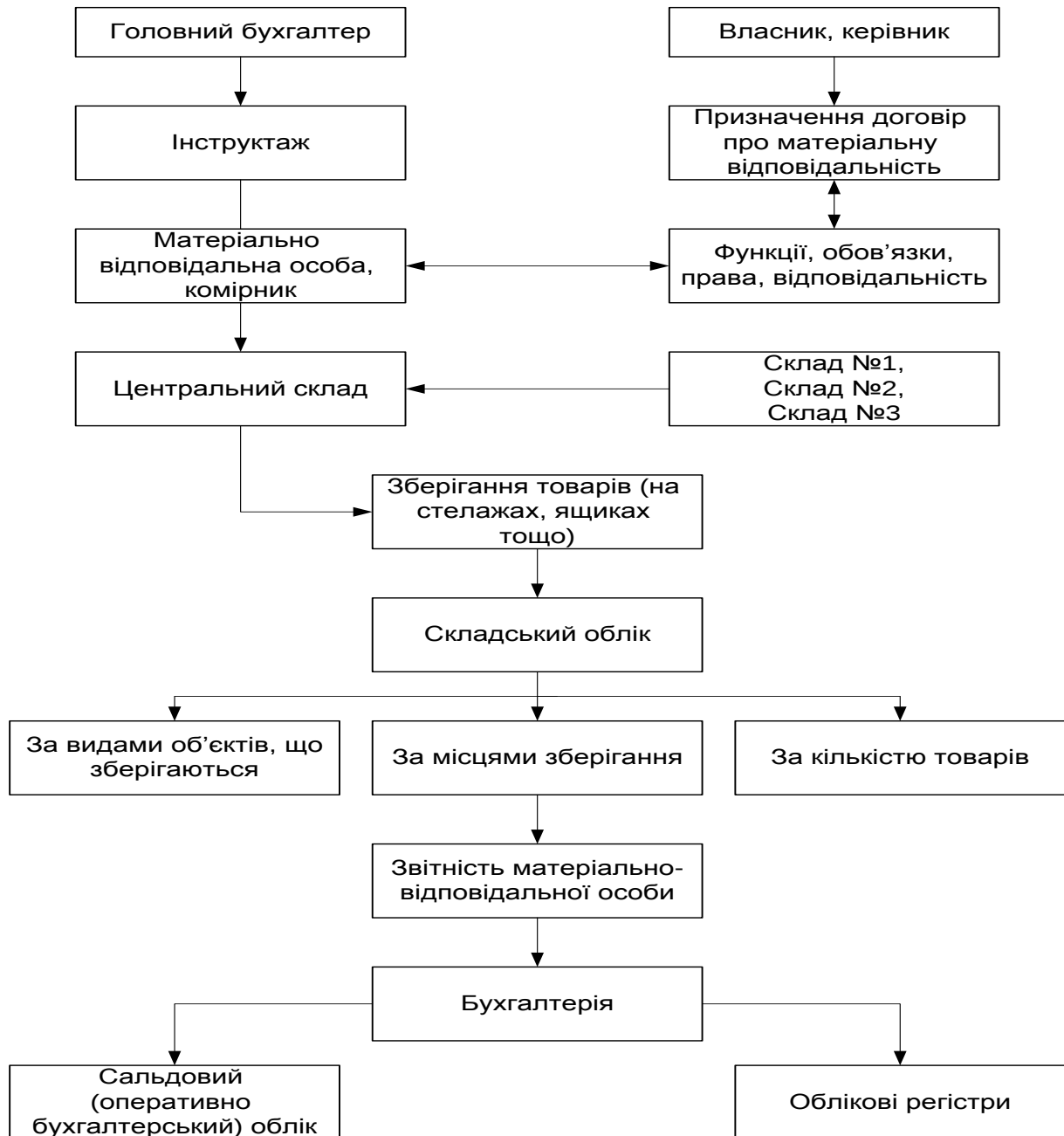

Рис. 1 Організація обліку товарів на підприємстві

Бухгалтерський облік і звітність в торгівлі здійснюються з дотриманням принципів, визначених Законом України «Про бухгалтерський облік і

фінансову звітність в Україні» [9], прийнятих Положень (стандартів) бухгалтерського обліку [10], Національного Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, законодавчих і нормативних актів з урахуванням специфіки діяльності торговельних підприємств.

Організація обліку в торгівлі передбачає ведення обліку роздрібного товарообігу, в основному, у грошовому вимірнику за продажними (роздрібними) цінами, за винятком товарів, які вимагають особливого контролю (ювелірні вироби із дорогоцінних металів, товари, прийняті на комісію, та ін.) - це одна з особливостей.

Облік товарів і тари в торговельних підприємствах України ведеться на рахунку 28 «Товари». На цьому рахунку ведеться облік руху товарно-матеріальних цінностей, придбаних для продажу без переробки, й одержання нового продукту за первісною вартістю, або за цінами реалізації. За дебетом рахунка відображається збільшення вартості придбаних (отриманих) товарів, за кредитом – зменшення вартості реалізованих (вибулих) товарів.

Цей рахунок використовують в основному збутові, торговельні або заготівельні підприємства й організації, а також підприємства громадського харчування.

Товари в роздрібній торгівлі обліковуються за продажними цінами, а в оптово-збутових організаціях - за купівельними або продажними цінами. Тому розпорядчим документом керівника має бути встановлено, за якими цінами буде вестись облік товарів у звітному році.

У разі обліку товарів за продажними цінами різниця між їх вартістю за купівельними і продажними цінами. Перша особливість обліку в торгівлі є те, що для обліку використовується 28 рахунок як основний.

Ще однією особливістю в обліку торгівлі є те, що вся інформація про витрати сконцентрована на двох рахунках – це 92 рахунок "адміністративні витрати", і 93 "витрати на збут". [11].

Ціна реалізації товару складається з первісної вартості товарів, плюс торгової націнки. Торгова наценка фактично являє собою прибуток, який підприємство планує отримати від реалізації товару (певного виду).

Для обліку торгової націнки використовується рахунок 285 "Торгова наценка", що призначений для підприємств роздрібною торгівлі. По кредиту рахунку 285 відображається нарахування націнки на товари (в кореспонденції з рахунком 282), а по дебету - її списання наприкінці місяця.

В роздрібних підприємств після проведення нарахування націнки на рахунку 282 товари обліковуються не за первісною вартістю, а за цінами продажу. Використання даного методу обліку товарів відбувається в зв'язку з тим, що він значно спрощує трудомісткість облікової роботи, а також дозволяє простіше визначати фінансові результати діяльності підприємства наприкінці місяця.

Після реалізації товару торгова наценка по даному реалізованому товару списується зворотною проводкою Дт 285 Кт 282.

Роздрібна торгівля забезпечує завершальну стадію процесу товарно-грошового обміну. Вона опосередковує процес відтворення, впливає на обсяги і структуру товарної пропозиції на ринку продовольчих товарів, стабілізує його зв'язуючи обмін у формі купівлі-продажу з особистим споживанням продовольства, а головне, забезпечує життєво важливі потреби людей продуктами харчування.

Узагальнення інформації про доходи від реалізації товарів, готової продукції, робіт і послуг, про суму знижок, наданих покупцям, та про інші вирахування з доходу здійснюється на рахунку 70 "Доходи від реалізації". За кредитом рахунку відображається збільшення (одержання) доходу, а за дебетом – належна сума податків, результат операцій перестрахування та списання у порядку закриття на рахунок 79 "Фінансові результати".

Для забезпечення раціональної організації обліку товарів необхідно:

- встановити чітку систему документообігу і суворий порядок оформлення операцій з руху матеріальних цінностей;

- проводити в установленому порядку інвентаризації та вибіркові перевірки наявності товарів і вчасно відображати в бухгалтерському обліку результати цих інвентаризацій та перевірок;
- дотримуватись норм та правил організації зберігання товарно-матеріальних цінностей;
- застосовувати засоби механізації та автоматизації обліково-обчислювальних робіт з використанням програм складського обліку.

Взаємовідносини постачальника і покупця в торгівлі оформляються відповідними договорами (контрактами, угодами), якими передбачаються назва товарів, ціна, умови та строки постачання, порядок розрахунків, вимоги щодо якості товару, а також відповідальність сторін за порушення умов договору.

Товари, що надходять на оптові склади і бази, приймаються на підставі рахунків-фактур або товарно-транспортних накладних (у разі доставки товарів автотранспортом). У разі виявлення нестачі товарів складають відповідний акт (комерційний - у випадку приймання товарів від залізниці (порту) або приймальний - у випадку перевірки одержаного товару на складі). Ці акти є юридичною підставою для висування претензій винуватцю нестачі (транспортній організації або постачальнику у випадку недовантаження) [12].

Проблемні ситуації найчастіше виникають у підприємств, які займаються одночасно кількома видами торгівлі, а іноді мається на увазі оптова, роздрібна торгівля, а також послуги населенню у галузі громадського харчування [13].

Так, за наявності кількох видів торгівлі підприємству доцільно розподілити бухгалтерський облік товарів та фінансові результати підприємства за кожним видом діяльності, а також у розрізі кожної окремої господарської одиниці [13].

Для вирішення проблем організації обліку оптових та роздрібних підприємств доцільно використовувати відповідні методичні рекомендації, що дадуть можливість бухгалтерії підприємства максимально автоматизувати

процес обліку товарів як на складах оптових підрозділів, так і в мережі роздрібної торгівлі. Якщо автоматизація складського обліку оптової торгівлі буде базуватися на обробці первинної документації, то РРО, що повинні використовуватись підприємствами.

Для того щоб мінімізувати трудові витрати в обліку торгівлі, необхідно розробити сучасні програмні продукти, що дадуть змогу зменшити штат працівників бухгалтерії і, відповідно, витрати на заробітну плату, а також максимально автоматизувати бухгалтерський облік.

Висновки. Діяльність торговельного підприємства вимагає розмежування облікових даних для внутрішніх і зовнішніх користувачів та підвищення ефективності управління продажами товарів. Цього можна досягти шляхом удосконалення системи аналітичного обліку. Удосконалення обліку операцій з продажу товарів сприятимуть більш повному та об'єктивному відображенню торгових операцій у бухгалтерському обліку підприємств роздрібної торгівлі, а саме від цього залежить ефективність та оперативність прийняття рішень щодо стратегії і тактики розвитку підприємства. Належно організований бухгалтерський облік реалізації товарів має важливе значення для підвищення ефективності роботи підприємств, для забезпечення своєчасних і повних розрахунків з бюджетом за податковими зобов'язаннями з податку на додану вартість.

Список використаної літератури

1. Господарський кодекс / Електрон. ресурс. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada>.
2. Роздрібна торгівля 2015-2016 - змінився продаж або змінився покупець. / Трейд Мастер / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://trademaster.ua/articles/1661>.
3. Про захист прав споживачів / Електрон. ресурс. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada>.
4. Про зовнішньоекономічну діяльність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada>.
5. Про споживчу кооперацію / Електрон. ресурс. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada>.
6. Положення (стандарт) Бухгалтерського обліку 9 “Запаси” Наказ міністерства фінансів України №246 від 20.10.99р: [Електронний ресурс].- Режим доступу до докум.: [http// www.zakon.gov.ua](http://www.zakon.gov.ua).
7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (із змінами і доповненнями) / Електрон. ресурс. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
8. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada>.
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua>.
10. Бутинець Ф.Ф. та ін. Бухгалтерський фінансовий облік, Житомир: ПП "Рута", 2014. -912 с.
11. Облік у галузях виробництва і послуг : навч. посібн. / Ю. Д. Маляревський, М. С. Горяєва, Н. С. Пасенко та ін. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2012. – 616 с.
12. Захожай В. Б. Бухгалтерський облік у галузях економіки : підручник / В. Б. Захожай, М. Ф. Базась, М. М. Матюха та ін. – К. : МАУП, 2014. – 968 с.

13. Орлова В. К. Особливості обліку торгівлі / В. К. Орлова, В. І. Савич, Л. А. Костецька [Електронний ресурс]. – Режим доступу.
14. Завадський Й.С. Економічний словник, Київ: «Кондор», 2006.